

ХАВАР

خبر

Ўзбекистон Республикаси Алоқа Вазирлиги нашри

• 1992 йил мартдан чиқа бошлаган

• 1993 йил, 25 июнь № 26 (65) •

Нархи 15 сўм.

ҲАМКОРЛИК— ТАРАҚҚИЁТ НЕГНИЗИ

Ўзбекистон Республикаси миллий мустақилликка эришганидан сўнг, кўп жабҳаларда бўлгани каби, алоқа соҳасида ҳам жиддий ўзгаришлар рўй бермоқда. Айниқса, халқаро муносабатларни тақомиллаштириш, хорижий давлатлар билан ҳамкорликда иш юритиш, мутахассислар тайёрлашда ҳамкорлик қилиш, малака алмашиш бугунги куннинг асосий талабларидандир. Бу борада олиб борилаётган ишлар хусусида Алоқа вазирлигининг хорижий давлатларга хизмат сафарини уюштириш, малака ошириш ва халқаро алоқалар бўйича бош мутахассис Равшан АСҚАРОВ билан суҳбатландик.

— Жумҳуриятимизнинг истиқлолга эришиши, — деб сўз бошлади Равшан ана, — чет давлатлар билан алоқа ўрнатилган кенг йўл очиб берди. Бир неча ўн йиллаб мобайнида алоқа соҳасидаги барча ишлар Москва томонидан бошқарилар, бирор хорижий давлат билан боғлиқ қатор қийинчиликлар туғдирар эди. Эндиликда эса, хорижий давлатлар билан бевосита алоқанинг йўлга қўйилиши, ривожланиши юртимиз равақи йўлида кўл келмоқда. Бу борада Алоқа вазирлиги томонидан қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, Ўзбекистонда самовий йўлдошлар орқали алоқанинг йўлга қўйилиши, давлатимизнинг Халқаро электр алоқаси тизимига аъзо бўлиши, радиотелевизион дастурлар алмашинуви, қатор қўшма корхоналар ташкил этилиши соҳанинг халқаро мезонлар даражасига кўтарилаётганидан далолат беради. Чет эллар билан алоқани янада тақомиллаштиришда хорижа хизмат сафарларини ташкил этиш муҳим масалалардир. 1993 йили вазирлик томонидан 20 та хорижий хизмат сафари белгиланган. Бундай сафарларнинг якувлари яхши натижалар бермоқда. Мисол учун, Алоқа вазирлигининг биринчи ўринбосари Тоҳир Ғофурович Раҳимов бошчилигидаги гуруҳ Япо-нида хизмат сафарини бундан бўлди. Марказий Осиё давлатлари, жумладан, Урта Осиё жумҳуриятлари алоқа соҳаси раҳбар ва мутахас-

сислари анжуманида Осиё ҳудудида ягона алоқа тизими ташкил этиш масаласи муҳокама қилинди. Апрель ойида эса вазир ўринбосари В. А. Кравченко бошчилигидаги гуруҳ Хитой Халқ Республикасида бир неча давлат вакиллари иштирокида бўлиб ўтган йилги йилда қатнашди. Хитой, Қозоғистон, Ўзбекистон, Россия, Европа давлатлари ҳамда Туркияни ўзаро боғловчи ишга толали марказий алоқа йўлини ўтказиш режасини ишлаб чиқишда иштирок этдилар.

— Айниқча, хорижий давлатларга хизмат сафари уюштиришда мутахассисларни ташкил тартиб қандай ва бу сафарларни ташкил этишда нималарга эътибор берилади?

— Бирор давлатга вакилларимизни юборишдан аввал, анжуманда қандай масала кўрилаётганини ҳисобга олган ҳолда, соҳадаги имкониятларни аниқлаб, энг

малакали мутахассисларимизни жўнатамиз. Вакилларимиз ҳам иқтисодий, ҳам фойдаланиш самардорлиги даражасини эътиборга олган ҳолда иш юритишади. Ўтган йили Халқаро электр алоқаси Уюшмасига аъзо бўлганимиздан сўнг, Женевада бўлиб ўтадиган йилги йилларда жумҳуриятимиз вакиллари муттасил иштирок этишмоқда. Бу жумҳуриятимизда алоқа соҳасининг ҳар томонлама ривожланишига туртки бўлаётган.

— Келгуси режалар хусусида қисқача тўхталиб ўтсангиз.

— Олдимиздаги мақсадларимиз қатта. Бугунча АҚШ, Англия, Германия, Франция, Венгрия, Болгария, Япония, Хитой, Туркия, Жанубий Корея, Покистон ва қатор бошқа давлатлар билан турли йўналишлар бўйича ҳамкорлик қилмоқдамиз. Ана шу ҳамкорлик доирасини янада кенгайтириб, малакали кадрлар тайёрлаш ва малака оширишда ўзаро ёрдами ҳам йўлга қўймоқчимиз. Шу йили уч киши «Ўзбекистон почтаси» концерни томонидан Покистонга малака ошириш учун юборилди. Улар 12 июндан 22 июлгача покистонлик ҳамкасблари билан билим ва малакаларини алмашадилар. Сентябрь ойида эса бир гуруҳ мутахассисларимизни АҚШга иқтисодий ишларни ўрганиш учун юбормоқчимиз. Шунингдек, малака ошириш борасида нелишган ҳолда иш тутмоқчимиз. Аниқроғи, мутахассисларни ўзаро алмашиб, уларни ҳам молиявий, ҳам ташкилий томондан таъминлашни йўлга қўймоқчимиз. Марказлашган валюта жағғармасини ташкил этиш ҳам режалаштирилган. Алоқа соҳасининг барча йўналишлари бўйича тузлашмак бу жағғарма, умумий мақсад — алоқани халқаро талаблар даражасига кўтариш учун хизмат қилади.

Энг асосий мақсадимиз — хорижий давлатлар билан ҳамкорлик қилишда қатор қийинчиликлар туғдирётган қорғозбошликни қамайтириб, амалий ишга жиддийроқ ёндашишдир.

Юлдузхон Темурова (суратда) яна 10 йилдирки, Фарғона вилоятининг Риштон туманидаги марказий алоқа бўлимида сараловчи бўлиб ишлайди. Ҳар кун бу аёлнинг қўлидан юзлаб хат-хабарлар, турли номдаги қуқдалик матбуот нашрлари ўтади. Ишчан алоқачи хизматидан аҳоли мамнун.

Сураткаш У. ҚўШВОҚОВ

БУГУНГИ СОҢДА:

- ОДИЙ ПОЧТАЧИ ҲАЕТИДАН ЛАВҲАЛАР
- АЛОҚАЧИ БУЛИШНИ ИСТАЯСИЗМИ?
- МУЛОҲАЗАЛАР УРИНЛИ, АММО...
- ЯНГИ КИТОБ ТАЛҚИНИ

КЕЛГУСИ СОҢЛАРДА:

- ОДАМЛАР ИШОНЧИН ҚОЗОНСАНГ...
- БУЛАЖАК ТАЛАБАЛАР ҚАНДАЙ ТАЛЛАНАДИ?
- ОРАЛИҚДАГИ ДИЛХИРАЛИҚ
- МУЪЖИЗАЛАР ИЧРА МУЪЖИЗА
- МУҲАББАТ УЧУН ЯШАЯМАН!

ОЛАМДА НИМА ГАП ?

* ЯНГИЛИКЛАР * КАБАРЛАР * ВОҚЕАЛАР *

алоқаларини мустақимлашга хизмат қилади.

● Тошкентдаги умумқўшма командирлари ҳарбий билим юртининг битирувчиларига дипломлар топширилади. Еш зобитлар мустақил давлатимиз қуролли кучлари сафини тўлдиряпти.

● Мамлакатимиз пойтахтидаги бозорларнинг тўқна-

сочилиги етти иккига маълум. Саъдо расаларини қайта таъмирлаш мақсадида республикамиз ҳукумати 1 миллиард сўм ажратди.

● Республикаимиздаги отахон газета — «Ўзбекистон овози»нинг биринчи сонини чиққанига 75 йил тўлди.

● Ўзбекистондаги қимматли ўсимлик моддаларини институтда яратилган ли-

гиллик шакардан бир неча баробар шириндир.

● Туркманiston Президентини С. Ниезовга сиёсий ва иқтисодий фанлар доктори унвони берилди. У юккақ унвонга бозор иқтисодийга ўтиш даврида сиёсий ва иқтисодий концепцияни ҳаётга табиқ этгани учун сазовор бўлди.

● Халқаро банк Сибирь ҳудудидаги нефть қонларини ишга тушириш учун 610 миллион доллар ажратди.

● Афғонистон ҳукумати Қобулдаги табиий офатдан зарар кўрганларга ёрдам кўрсатиш борасида Бирлашган Миллатлар Ташкилотига мурожаат этди.

Танловга

Уни қишлоқдошлари кўпинча шундай аташади. Баъзан ҳақиқий исмини тушириб ҳам қолдирадilar. Олдинги қилиб, «пўчтачи» дейишади. Қолаверса, бировга уни Дўстмат дейиш билан танитиш қийин. Албатта, «пўчтачи» дейилса, дарров англашилади. Бунинг қизиқ томони шундаки, бу касб Дўстмат акага жуда ярашган. Ҳаттоки бошқа одам эллай олмаслиги ҳам мумкин. Нега дейсизми? Чунки у киши хат-хабар, рўзнома-ю ойнома, нафақа пуллари етказиб берадиган хууд анча кенг. Аникроги, у олтирта бригада хуудда яшовчи 600—700 хонадонга хизмат кўрсатади.

Донм юзларидан кулги аримайдиган, хушмуомала бу инсонни узокдан танийсиз. Буғдойранг, қотмадан келган, қишлоқликларга хос оддий кийим-бошда велосипедни етаклаб, хонадонларни айланаб чиқади. Уни кўрганлар албатта кутиб туради, ёшу-қари почтачининг йўлига муштоқ. Меҳнат фахрийлари, уруш ногиронлари, собиқ афгончилар нафақа олиш, бир оғиз ширин сўзлашиш учун йўл пойласа, ўрта ёшдагилар рўзнома ва жаридларнинг янги сонларини кутади. Эндигина умрининг гулдаётган баҳорини бошдан кечираётган ёшлар эса муҳаббат битилган ишқий мактуб олтининг қўлига тушиб қолмасин дея пўчтачининг йўлига кўз тикишади. Дўстмат ака 15 йилдирики, Янтоқ, Ғортепа, Узун, Ҷурич, Қора, Кар қишлоқларидаги 300 дан

ошиқ нафақахўрга, 150 га яқин оилага ёрдам пули тарқатади. Кўллаб хўжалик эгалари электр қуввати учун тўлов дафтрасини ҳам у кишига бемалол ишониб топширишади.

«Пўчтачи» Дўстмат Хушназаров 9 нафар фарзандни тарбияламоқда. Ҳуниги Бегмат оилалик, Қолганлари вояга етмоқда. Умр йўлдоши жамоа хўжаликнинг 14-бригадасида меҳнат қилади. Пўчтачининг маоши 5 минг

лик бўлса ҳам ҳеч тик туролмайман. Кўчага отилиб чиқиб кетаман. Юмушим жуда ҳам сингиб кетди. Масалан, эрта тонгдан пўчтахонага бориб, Зирабулоқдан рўзнома, ойнома келишини кутаман. Келдими, бугунги ишни эртага қолдириб туришни ёқтирмайман. Дарров 33-ўрта мактабга тааллуқли нашрларни биринчи навбатда муаллимларга тарқатаман. Чунки ўқитувчи энг аввало янгиликлардан

қеалардан хабар топаман. Дўстмат ака эшикдан мўрааб, шунчаки газетани ташлаб кетмайди, балки овоз бериб қақиради. Ҳол-аҳвол сўрайди.

Жамоанинг чорвачилик фермасида ишлайдиган Бинақус Зиётов, Янтоқ қишлоғида истиқомат қиладиган тракторчи Ҷурақул Йўлдошев, Узун қишлоғидан Бўрибой Боймуродов, Нарпай туман фахрийларини нафақа билан таъминлаш бўлими ҳисобчиси, Ленин қишлоғидан Зокиржон Жомонқуловлар ҳам у ҳақда шундай фикрда.

Нарпай туманидаги Алишер Навоий номи жамоа хўжалигида яхши инсонлар кўп. Айтиладиларки, «яхши одам ой бўлар, қайга борса жой бўлар». Бу гап бежиз айтилмаган. Шу ўрида яна бир ажойиб, нақ Дўстмат акага ярашадиган мақол хайлга келди. «Яхши йигит билан яхши инсон — кўпники». Қаранг, нақдлар топиб сўйлашган. Ҳақиқатан ҳам Дўстмат ака кўпчилини учун, одамлар учун керак. Чунки кишиларнинг ҳаётида, кечаётган умрида, орда қолаётган тарихида Дўстмат аканинг ўз ўрни бор. Ҷўрнини топа олган инсон қанчалар бахтли! Нега у баъзи бировларга ўшаб пул ортидан, бойлик кетидан қувмайди? Нега совуқ демай, иссиқ демай ишга отланади? Балким бурч, масъулият шундай қилишга ундар? Менимча, одамларга хизмат қилиш энг олий бахтидир.

Тўлқин ЕРҚУЛОВ, Самарқанд вилояти

САДОҚАТ

«Пўчтачи» Дўстмат ҳақида кичик ҳикоя

сўмдан кўпроқ Ана шу маблаг билан оила тебратлади. Мабодо, муаммолар хусусида у кишидан сўраб қолсангиз, аввалига бироз тин олади. Кейин велосипеднинг рулинни тутиб тураркан, этикларига, велосипеднинг лойга беланган гилдиракларига назар ташлайди. Сўнг жилмайиб гап бошлайди:

— Ечилмаган муаммо бизда ҳам бор. Биринчидан, ҳар беш йилда велосипед беришлари керак. Ҳолбуки камина 15 йил бадалида 2 марта алмаштирдим, холос. Қолаверса, қишлоқ йўлларининг «мазаси қочган». Баъзан гилдираклар лойда умуман юрмай қолади. Қийинчи-

хабардор бўлиши лозим. Сўнг 32-ўрта мактабга алтаман. Қарабсанки, ишим енгиллашади. Кишининг совуғида ҳам, ёз жазирамасида ҳам велосипед менга йўлдош. Касбим шундай, эл ичидан юришим керак. Аммо кўчаларимиз тоза, озода, соя-салқин бўлишини орзу қиламан. Агар иш жойидан иссиқ кийим-бош беришса яна ҳам яхши бўларди.

— У киши ҳақида фақат ширин сўз айтиш мумкин, — дейди 33-мактабнинг тарих фани ўқитувчиси Холмумин Ташбеков. — Қачон ишдан келсам, албатта, янги рўзномаларга бир назар ташлайман. Янгиликлар, во-

САМАРАЛИ УСУЛ

Яқинда Тошкент электр алоқаси олийгоҳида талабаларини касбга йўналтириш бўйича тақсимот бўлиб ўтди. Иккинчи йил амалга оширилган янги ҳақиқат усули самара бераётди. Дастлаб 4-курс талабалари ўз мутахассисликлари бўйича алоқа корхоналарида ишлаб чиқариш амалиётини ўтайдилар. Ундан сўнг икки ойлик диплом олди синови ўтказилди. Талабалар давлат имтиҳони ва диплом ҳимоясини тугатгач, яна ўзлари амалиёт ўтказган корхоналарда ишни давом эттирадilar.

Бу йил 311 талабадан 226 нафари алоқа корхоналари ихтиёрига юборилдиган бўлди. Шулардан 58 талаба кўп каналли электр алоқаси, 45 талаба радиоэшиттириш ва радио алоқаси, 123 талаба электр алоқаси бўйича иш юритади.

— Бу усулнинг қулай томонлари кўп, — дейди биз билан сўхбатда Алоқа вазирлигининг раҳбар ва мутахассислар тайёрлаш бўлимининг етакчи муҳандиси Шокир Тойиров. — Талаба етук мутахассислардан тақриб ўрнади, бу эса унинг диплом ишини ёзиши ва ёқлашида қўл келади. Иккинчидан, ишга жойлашиш муаммо эмас, амалиёт ўтказган корхонасида фаолиятини давом эттираверади.

М. ПУЛКАНОВА

Тахирисиз мактуб мулоҳазаларим ИНОБАТГА ОЛИНСА...

«Хабар» газетасини 1993 йил 1 январдан бошлаб олайман. Газетани безаш, унда берилётган мақолаларнинг ранг-баранглиги менга маъқул. Тахририятга мактуб йўллаб, алоқачиларни ташвишга солаётган икки муаммо устида ўз мулоҳазаларимни баён этишни лозим топдим.

Маълумки, ҳозирги пайтда почта корхоналари топадиган даромадининг 70—75 фоизи нафақаларни элтиб беришдан олинади. Иккинчи таъминот вазирлиги 2 йилдан бери бу ишни ўз зиммасига олиб, кичик корхоналар ташкил этган ҳолда харажатларни озайтириш учун курашмоқда. Шу асосда Асана ва Қўрғонтепа туманларида, Андижон шах-

рида очилган кичик корхоналар нафақа пуллари эгаларига элтиб бера бошлади. Бу эса ўз-ўзидан алоқачиларни иқтисодий ночор ҳаётга солиб қўйди. Аммо тез орада аҳоли кичик корхоналардан норози эканлиги маълум бўлиб қолди.

Яқинда вилоят ҳокимлигининг қарори билан нафақа етказиб берувчи иккинчи таъминот бўлимида қошидаги кичик корхоналар фаолияти тўхтатилди. Яна почта ходимлари бу юмушни ўз зиммаларига олишди. Лекин масаланинг иккинчи томони чиқиб қолди. Вилоят иккинчи таъминот бошқармаси нафақа тарқатиш тушумини 2 фойз қилиб белгилади. Агар шундай бўлса, фақат бизнинг корхона-

миз ойна 100000 сўм йўқотди.

Кундалик матбуот нашрларини ташиб келтириш ва обуначиларга етказиб беришдаги даромадлар харажатларни қопламапти. Бир нуска газетани элтиб бериш учун 33 тиын белгиланган. Бунда йўл харажатлари бутунлай ҳисобга олинган эмас. Таклиф қилардимки, ҳар бир нуска газета учун хизмат харажатларини обуначилардан ундириб олиш керак. Ахир айрим муҳарририятлар қороз қимматлиги учун газета чиқаришни тўхтатиб қўйишди-ку! Нега алоқачилар ҳотамтойлик қилиб, бекорга хизмат қилиши керак?

Келгуси йил учун обуна эълон қилиш чоғида газета тарқатишдаги хизмат ҳақи ҳамма туман ва шаҳарларда масофасига қараб ҳар хил бўлиши лозим.

Алоқа вазирлиги ва «Ўзбекистон почтаси» концерни бу ишни иккинчи ҳал этишда бизга ёрдам берадилар деган умиддаман.

Э. ҚОДИРОВ, Хонобод туман алоқа бошқармаси бошқиси, Андижон вилояти

Оламининг ёруғ куйи...

Маъруза

қайтиб

ЯНГИЛАНИШ ЙЎЛИДА

Мустабид тузум даврида барча илм-фан соҳалари натори алоқа техникаси ҳам ғоятда оқсаганлиги аён бўлиб қолди. Шундай экан, қўлни қовуштириб ўтириш мавриди эмас. Зудлик билан замонавий алоқа техникаси ҳисобланган ишга тоғали алоқа ва информатика тизимини амалда қўллашга эришиш лозим. Ҳўш, бу қандай ҳаётга тadbир этилади?

Бугунги кунда етук малакали мутахассислар кам бўлиги барчага аён. Бунинг боиси — мактабларда ўқитиш кўнгилдагидек эмас. Мактаб, коллеж ва олийгоҳда сифатли ўқитиш йўлга қўйилмас экан, алоқа хизматини замонавийлаштириш ва уни янада ривожлантириш ҳақидаги фикрлар хом ҳаёлигича қолаверади.

Биз айти пайтда компьютерлар асрада яшаймиз. Ривожланган мамлакатларда ЭҲМ барча моддий ва маънавий меҳнатни осонгина ҳал қилади қўйди. Инсон уни бошқариб турса бўлган. Лекин бу осон иш эмас.

Компьютерни бошқариш учун асосан математика, мантқиқ амаллари ва инглиз тилини мукамал билиш талаб қилинади. Чунки ҳисобкитобни, мантқиқий фикрларини билмаган кишига мурраккаб техникани янговлаш осон кечмайди.

Инсоният тинимсиз равишда янги-янги чўққиларни забт этмоқда. Шу боис илм-фан ҳам кун сайин янгиликлар билан бойиб бормоқда. Қандам-бақалам бу янгиликлардан хабардор бўлиш бораборида Ўзбекистонда жуздан оқсаган компьютер техникасини ривожлантириб бориш зарур. Бу эса ўзбек тилида миллий ЭҲМ дарсликларини тузишни тақозо этади.

Бизнинг автоматик электр алоқаси факультетимизда ўқитиш компьютер назарияси билан боғлиқ равишда олиб борилади. Бунинг учун етарли амалиёт хоналари ишлаб турибди. «Электрон ва квант асбоблари назарияси» кафедраси мудири Хайрулло Орипов ёрдамида мурраккаб техникада ишлаш сирларини ўзлаштириб олдик олим ўзининг ҳаётда ва ўқишда керакли маслаҳатларини ҳеч қачон дариг тутмайди.

«Тошкент почтаси» муҳандиси Нурали Нормаммад ўғли «Хабар»да техникага оид янги журнал ташкил этиш муаммосини кўтариб чиқибди. Бунга бефарқ нараш келмакдаги ютуқлардан кўз юмиш демакдир. Бу журнал биз ёшларга ўз истеъдодимизни оловлантириш учун ёрқин машғал бўлиб хизмат қиларди. Алоқа қўрилмаларини замонавийлаштириш учун эса тақрибаманбадан ҳисобланарди.

Жамол МАҚСУДОВ, Тошкент электр алоқаси олийгоҳининг 4-курс талабаси

«КАСБИМНИ СЕВАМАН...»

— **ДЕЙДИ СУХБАТДОШИМ — ҚИЗИЛТЕПА ТУМАНИДАГИ МАРКАЗИ АЛОҚА БУЛИМИ ТЕЛЕФОНЧИСИ ШАХЛО ОТАМУРОДОВА**

— Шахло опа, сиз бир неча йилдан буён алоқа тармоғида ишларкансиз. Негадир бу соҳада ишлаш истагини билдирган маҳаллий миллат вақчаларини кўп учратмаймиз. Сиз бунини қандай изоҳлайсиз?

— Мен учратган, таниш қизлар орасида кўпчилиги алоқачи бўлишни орзу қилганини айтишди. Лекин уларнинг бу ниятлари турли сабаблар билан ушаймай қолади. Гоҳида уйдагилари кўйинмайди ёки узинга маъқулроқ иш тоپмай бўлишди. Яна тил билиш муаммаси...

— Сизга касбдош бўлишни истаган қизлар қайси тилларни мукамал билишлари керак?

— Энг аввало, ўзбек тилида раво гапирга олишсин. (Орамингда ўзи ўзбек бўла туриб, она забони билмайдиганлар ҳам учраб туради). Собиқ СССР кумҳуриятлари ёки хорижий давлатлар билан боғланиш учун қизларимиз рус тилидан ташқари бирорта чет тилини ўрганиши қўйинса ёмон бўлмасди.

— Бу касбда ишлашни ёшлагингиздан орзу қилганмисиз?

— Йўқ. Аслида бошқа соҳани танлаганман. Умуман бошқа касбни танламоқчи эдим, аммо уйдагилар бунга қарши бўлишган. 11-синфин битираётган пайтларим, «энди ким бўлсам экан?» дея

донмо ўйланиб юрардим. Бир кун икам алоқачи бўлақол дедилар. Мен роз бўлдим. У кишининг кўмаги билан телефончиларни танладим.

— Бирор марта шу соҳани эгаллагингиздан пушаймон бўлдингизми?

— Кўп бор... Уйқусиз туналарни ўтказишнинг ўзи бўладими? Телефон гўшаги бирор бетамизнинг қўлига тушиб қолса, ундан ёмони йўқ. Гоҳида ишимни ташлаб кетгим келарди-ю аммо ундай қила олмасдим. Чунки касбимни севаман. Худди ана шу меҳр туфайли барча қўнгилсиз воқеаларни, қийинчиликларни тез унутаман.

Сиртдан қаралганда кўпчиликка бу касб жуда оддий, осондек туйилади. Аммо... Мижозлар талабини бажариш учун тинимсиз ўзлашни талаб этилади. Аввало телефончи бўлишни истаган қизларга бирдан-бир маслаҳатим шунки, улар ҳар қандай шароитда ҳам ширинсўз, хушмуомалали бўлишсин.

— Сиз ишлаш билан бирга Тошкент алоқа коллежининг 4-курсда таълим оларкансиз. Қийин эмасми?

— Йўқ, аксинча, ўқиш билан иш фаолиятим бир-бирини тўлдирди, ёрдам беради. Қолаверса, даврини ўзи ўқиб туриб ишлашни, ишлаб туриб илм олишни тақозо этмоқда.

ТотДД талабаси Лайло КАРИМОВА сўхбатлашди

Тест— ҳамма учун ИМТИҲОН

Тез кунларда баалоғат ёшига етган ёшлар, фарзандлар келажак қайғусида юрган ота-оналар учун масъул палла — олий ва ўрта махсус билим юрталари қабул имтиҳонлари бошланади. Яширишнинг ҳождати йўқ, кейинги йилларда ақсарият билим ўчоқларида таълим сифати пасайиб кетган эди. Бу соҳани тўзатишга бўлган уринишлар натижасиз қолаверди. «Қайта қуриш» деб аталмиш йилларда эълон қилинган таълим ислоҳоти ҳам кўнгилдагидай бўлмади.

Хукуматимизнинг бу соҳадаги ҳозирги йўли эса Ўзбекистон таълим тизимининг олис ва яқин келажак мифаатларини, иқтидорли ёшларнинг юксак билим сирларини эгаллашга иштирокини назарда тутди. Шу мақсадда 1993-1994 ўқув йилида жумҳуриятимизнинг касб таълими бериш бутун тизими тест асосида билимларини назорат қилиш ва ўқув юрталарига қабул жараёнини амалга ошириш усулига ўтди.

Муштарийларнинг ёдларида бўлса, газетамиз бу масалани бир неча бор ёритган эди. Утган йили фақат тажриба сифатида синналган бу усулга энди барча таълимгоҳлар ёшасига ўтаётганини назарда тутиб, Тошкент кимё технологияси институти профессори, кимё фанлари доктори Н. П. ИСМОЙЛОВ билан сўхбатни диққатингизга ҳавола қилмоқдамиз.

— **Насрулла Патхуллаевич, тест масаласига муносабатингиз қандай?**

— Билим юрталарига қабул қилиш ва таълим жараёнида қўлланилмадиган тест усулининг самарали натижаларини бериши даставвал уни ташкил қилишга боғлиқ. Уни ўтказишдаги асосий муаммолардан бири турли билимга эга бўлган ўқувчиларнинг ҳақиқий билим даражасини аниқлашдан иборат. Бу эса қўлланилмаётган усулнинг абитуриентга қанчалик маълумлигига ҳам кўп жиҳатдан боғлиқ. Айтмоқчиманки, тест усули халқ таълими тизимининг энг қўйи табақаларидан бошлаб қўллansa, ҳақиқатан ҳам сезиларли, ижобий натижаларни беради. Бу эса ёшлар билим даражасини мантаб давридаюқ тест асосида текшириб бориш имконини беради.

— Сизнингча, тест самарадорлиги, истиқболли уни таълим тизимининг барча боسقачларида қўллашга боғлиқ экан-да?

— Албатта. Бекорга бола бошдан дейишмаганку. Бугун бир усулда, эртага бошқа усулда имтиҳон олиш амалга оширилса, у ҳолда таълимнинг узлуksиз жараёнидаги тартибга нисбатан ёшларнинг ишончи йўқола боради.

ҳон олиш амалга оширилса, у ҳолда таълимнинг узлуksиз жараёнидаги тартибга нисбатан ёшларнинг ишончи йўқола боради.

— **Ҳамма таълим юрталарида ҳам бир хил тест қўлланилиши мақсадга мувофиқми?**

— Йўқ. Тест ҳар бир касбнинг алоҳида хусусиятларига кўра ўтказилиши лозим. Масалан, слесарликни бир одам, иқтисодчиликни бошқаси, артистликни яна бириси орзу қилса, алоҳида касблар бўйича у ёки бу жиҳати аниқроқ, чуқурроқ ишланган тестларни қўллаш лозим. Ҳамма нарсанинг ҳам ўз қарғи бўлгани тузук. Оқибатда танланган соҳага керакли ва қобилиятли, шу соҳага иштиқдорли ёшларни танлаш имкони амалга ошади.

— **Назаримизда, бундан илгари тест усулида билимлар даражасини текшириш ва назорат қилиш Ўзбекистонда қўлланилмаган...**

— Очғини айтганда, тест усулини биз бир қанча йил муқаддам қўллаганмиз. Бироқ айрим сабабларга кўра бизнинг тажриба-

ларимиз эътибордан четда қолиб кетган эди.

— **Бунга балки тестнинг холис, мураккаб усул эканлиги сабабдир?**

— Ҳақиқатдан ҳам тестга баъзи яқиндий мураккабликлар ҳосил. Хусусан, унинг ижобий томонлари ҳам, салбий томонлари ҳам бор. Ўқув жараёнида тест усули қўлланилганда ўқув дастурдаги ҳар бир қисм бўйича алоҳида-алоҳида тест тузиш лозим бўлади. Бу эса, албатта, кўп меҳнат, вақт талаб қилади. Ижобий жиҳати — тест усули орқали қайси талаба қандай баҳога лойиқлигини олдиндан айтиб бериш мумкин. Бу эса талабалардан яқиний имтиҳонлар олишни енгилаштирилади, деб ўйланган.

— **Тест ёрдамида талабалар билимининг баҳолашда ҳам «таниш-билиш», «ака-ука»чилик қилиш имкони борми? Бу масала кўпчиликини қизиқтиради.**

— Тест усулини тўғри кўрсатмалар асосида қўллаш «таниш-билиш»ликни мутлақо истисно қилади.

— **Тест саволларининг ҳар бир ўқув юртида алоҳида ишлаб чиқилгани маъқулми ёки бир ягона марказда тузилгани мақсадга мувофиқми?**

— Тестларни ишлаб чиқиш ўта аҳтисоткорликни ва чуқур билимининг талаб қилди. Шундангина тест савол (ва жавоб)ларнинг яширинлиги таъминланади ва ўқув дастури доираларидан қийиб кетишининг олди олинади. Шунинг эътиборига олинса, тестнинг олийгоҳлар ёхуд махсус идоралар томонидан тузилиши, алоҳида ҳоллари истисно қилмаганда, унчалик аҳамиятга эга эмас.

— **Ҳозиргача қўлланиб келинган «юзма-юз» (талаба ва ўқитувчи орасида) амалга оширилувчи сўров имтиҳонлари тизими нега «эскириб» қолди?**

— Назаримизда, ўқитувчиларимиз ўзларига берилган ҳуқуқлардан тўғри фойдалана олмадилар. Бунинг тан олиш лозим. Йўқса, олдий савол-жавоб (ёки чипта олиш) билан ўтказилмаган имтиҳон тизими унчалик ёмон эмасди. Эски қабул ва имтиҳонлар тизими давр талабларига мутлақо жавоб бера олмай қолди...

— **Самийнинг сўхбатингиз учун раҳмат, домла.**

— **Ташаккур.**
Фазлиддин МАМАРАСУЛОВ сўхбатлашди

БИЛАСИЗМИ?

Дунёда энг улкан газета АҚШда нашр этилган. Бу 1859 йили Нью-Йорк шаҳрида мустақиллик куни шарофига чиқарилган «Илюминейтед гэдравл констелейшн» газетасидир.

Билдиард столини эсдагуччи бу газетанинг бўйи — 2,6 метр, эни — 1,82 метр бўлиб, ҳар бири 30 устунга бўлинган 8 саҳифадан иборат. У 28 минг нусхада, махсус ипшиқ қозоғга босилган. Газетани чиқариш учун 8 ҳафта мобайнида 40 нафар ҳарф терувчи бетинин ишлаган.

Жаҳонда энг кичик газета Мексикада нашр этилган «Телеграмма» дир. Унинг икки юз нусхасини улкан газетанинг бир саҳифасига жо этиш мумкин.

Тинч океанидаги Ванауту Республикасида чиқадиган «Тамтам» («Ногора») газетаси ҳар икки ҳафтада бир марта чоп этилади ва кема-ларда республиканинг 66 оролига етказиб берилади.

Газета инглиз тилининг маҳаллий шеvasида, француз ва соф инглиз тилларида нашр этилади.

А. АЛИЕВ тайёрлаган

ХАТО 7 МИНГ ДОЛЛАРГА ТУШДИ

Кипр Республикасида муомалада бўлган қиймати 20 цент турадиган икки миллионга яқин почта маркаси зудлик билан йиғиштириб олинди. Гап шунданки, уни чоп этиш пайтида хатога йўл қўйилган. «Муфлон» сўзининг инглизча ёзишда ҳарфий чалкашликка йўл қўйилгани учун шундай қилинди.

Оролининг рамзини ҳисобланган тоғ қўйининг номи нотўғри ёзилиши боис почта хизмати ходимлари чоп этилган жамият маркани йўқ қилишга мажбур бўлишди. Бу эса 7 минг доллар деган гап. Шовишлич чоралар кўрилишига қарамай, 100 минг дона чалкаш маркалар аллақачон тарқаб кетган эди.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АЛОҚА ВАЗИРЛИГИНИНГ ТОШКЕНТ ЭЛЕКТРОТЕХНИКА АЛОҚА ОЛИЙҲОҶИ КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ БУЛИМЛАРИГА 1993-1994 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ҚЎЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШГА ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

— Автоматик электр алоқа факультети ихтисослари — электр алоқасини бошқарувчи тизимлар, дискрет ахборотларни узатиш ва автоматик коммутация тизимлари.

— Кўп каналли электр алоқаси факультети ихтисослари — алоқа ускуналарини ва ишоотларини монтаж қилиш, кўп каналли узатиш тизимларини лойиҳалаш ва ишлатиш.

— Радиоалоқа, радиоэшиттириш ва телекўрсатув факультети.

— Махсус алоқачи офицерлар тайёрловчи факультет.

Барча мутахассисликлар бўйича қабул қилиш тест усулида Ўзбекистон Республикаси танлов маркази томонидан қўйидаги блоклар бўйича амалга оширилади: математика, табиий фанлар (физика, химия, биология) ва она тили.

Ҳамма турдаги мутахассисликларга ҳужжатлар 20-июндан 15-июлгача қабул қилинади.

Тест синовлари: сиртки бўлимга 26-июлда, кундузги бўлимга 31-июлда ўтказилади.

Талабаларга тасдиқ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маъжамаси қошидаги Давлат комиссияси қарори билан тест синовлари натижаларига асосан расмийлаштирилади. Махсус алоқа факультетига қабул қилинувчилар мандат комиссиясидан ўтказилади.

Республика миқёсидаги олимпиадаларда математика ва физика фанлари бўйича биринчи, иккинчи ва учинчи ўринларни эгаллаган 11-синф ўқувчилари институти тест синовларисиз қабул қилинади.

Кирувчилар ўз аризаларига қўшиб қўйидаги ҳужжатларни топширадилар:

— Урта ёки ўрта махсус мактабни тамомлаганликлари ҳақидаги ҳужжат (асл нусхаси);

— 086/У шаклидаги тиббий маълумотнома;

— 6 дона расм (3×4 смда).

Махсус факультетга кирувчилар қўшимча тиббий комиссиядан ўтишлари керак.

Сиртки бўлимга кирувчилар иш жойидан маълумотнома, меҳнат иш китобчасидан кўчирма топширадилар.

Ҳарбий хизматга алоқадорлиги ҳақидаги ҳужжат ва паспорт шахсан кўрсатилади.

Олийгоҳда ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

МАНЗИЛҲОҶИМИЗ: 700084, Тошкент, Е-84, Амир Темура кўчаси, 108-уй, ТЭАИ, телефон: 35-77-75.

Истиқлол шарофати туфайли эришилган улугъ неъматларимиздан бири — маънавий қашшоқлик ва қарахатликдан қутила бошлаганимиз бўлди. Эндилликда ўзлимизни яхшироқ англаш, миллий қадриятларимизни эъзозлаш, ўтмиш тарихимизга адолат билан ёндашиш имконияти туғилди. Сўнгги йилларда буюк юрtdошимиз Бобур ҳақида эътиросли ва теран мақолалар, илмий рисоаларнинг пайдо бўлиши фикримизнинг далилидир.

Яқинда «Ўзбекистон» нашриёти таниқли муаррих, ҳожи Сайфиддин Жалилнинг «Бобур ва Андижон» номили китобини чоп этди. (Маъсум муҳаррир Бўрибой Аҳмедов, нашр муҳаррири Зуфаржон Жўраев). Бу асар олимнинг узоқ йиллар давомидаги илмий изланишлари махсулидир.

Рисола Бобурнинг қуйидаги байтлари билан бошланади:

Не ерда бўлсанг, эй гул,
андадир чун жони Бобурнинг
Ғарбининг тараҳҳум
айлагилким, Андижонийдир.

Бобур ўрта аср Шарқда энг атоқли мадания ва сиёсий арбоб, забардаст шоир, ажойиб тарихчи, табиатшунос олим, сайёҳ-журрофияшунос, истеъдодли саркарда, машоқ ва тилшунос, миришкор боғбон ва ҳатто муҳандис-мироб бўлган.

Жуда кўп тарихий воқеалар, улугъ шахсларнинг тақдир Андижон шаҳри билан боғлиқдир. Жумладан, ёш Бобурнинг пири ва устози Абдуллох Хожа Мавлоно қозини Бобур Самарқанддан етиб келгунча Андижон мудоофасига бошчилик қилган. Самарқандда ёш Бобур хасталаниб ётганида ҳам буви си Эсон Давлат бегим ва Хожа Мавлоно қозини Андижондан мактублар йўллаб, шифо топиш йўл-йўриқларини айтиб, у ердаги ҳол-аҳволдан хабардор қилиб туришган. Мавлоно Хожа қалъа мудоофачиларига 18 минг қўй ўлашиб, Бобурга ихлосини орттирган.

«Бобурнома»да ёзилишича, «Хожа Мавлоно қозининг ота тарафидан насаби шайх Бурхониддин Қилича мунтаҳий бўлур (уланур). Она тарафидан Султон Илик Моziйга етар. Фаргона вилоятда бу табақа муқтадо (етақчи) ва шайхулисломлик ва қозин бўлиб келгандурлар. Хожа қозин (Абдуллох) ҳазрати Хожа Убайдуллох (Ахрори валийуллох)нинг муриди эди. Алардин тарбият топиб эди. Хожаи қозининг валийлигида меним ҳеч шакким йўқтур. Қайси иш валоад (валийлик)қа мундин яхшироқ далилдурким, аларга касд қилгонлардин оз фурсатда осор ва аломат қолмади...» («Қўрқмоқ анда асло йўқ эрди...») (51-саҳифа).

Пахтаободлик маърифат-

парвар Жўраҳон Авлиёхон аниқлашича, маъсум шайхнинг аждодларидан Бурхониддин Қилич ва Султон Илик Моziй расулуллох ва ҳазрати Али наслига бориб тақалар экан. Демак, ёш Бобурга расулуллох наслининг назари ва тарбияти навиб этган.

Бобур Самарқанддан етиб келгунча, Узун Ҳасан хонлик қилиб, (бир вақтлар ўзининг пири бўлган) шайх Абдуллохнинг халқ орасида обрў, эътибордан қўрққанидан, ул зотни Андижон қалъаси дарвозасига осиб ўлдирди. Кейинроқ Узун Ҳасан ва унинг тарафдорлари оллох қаҳрига учрадилар.

Асар муаллифи мана шу мураккаб даврини, Бобурнинг руҳий кечинмаларини тарихий воқеалар шиддатига ҳамоҳанг қилиб бера олган. Ваҳоланки, ёш Бобурнинг Андижондаги фаолияти бизга маълум адабиётларда (А. Жувонмардиев, С. Азимиқова, Ҳ. Нурмухамедов ва бошқалар) етарли ифодасини топмаган. Шу маънода китобда келтирилган Андижон билан боғлиқ муҳим тарихий воқеаларнинг таҳлили гоъта қизиқарлидир.

Бобур 12 ғишдан 21 ғишгача — навиқрон йигитлигида 9 йиллик ҳукмронликдан сўнг, Шайбонийхон ҳужуми вақтида, 1504 йили Анди-

жоннинг қалъа девори, «Андижон арки», «Андижоннинг тўққиз ариғи» номи тарихий ҳалқларда Андижон тарихига доир муқтадо янги маълумотлар келтирилди.

Бошқа кўплаб шахарлар қатори Андижоннинг ҳам бунёд бўлиш тарихи ёзма манбаларда сақланмаганлиги, археологик текширишлар ҳали етарли эмаслиги сабабли шахар тарихига доир турли афсона ва ривоятлар кўпайди. Бу ҳол кўпинча тарихчиларнинг чалқаш фикрлар айтишига сабаб бўлди. Ҳатто академик В. В. Бартольд ҳам дастлаб Андижон XIII асрда, кейинчалик эса X асрда қурилган деб ҳисоблади.

Сайфиддин Жалилов эса янги фикрни илгарй сўриб, «Археологларимизнинг шу вақтгача олиб борган текширишларини ўрганиш, Фаргона водийси шарқий районларини синчиқлаб текшириш Андижон эрамаздан олдинги II—I асрлардагу 70 та шахар ва қалъали кишлоқларнинг бири эди» деган хулосага келади... «Андижоннинг қадимий ўрни Окбўра дарёсининг қуйи оқимида, яъни ҳозирги Эски шахар қисмининг шарқий томониде эканлиги аниқланди».

Мана шу илмий хулосаларга келиш С. Жалилов учун осон бўлмади. У Ўзбекистон Фанлар академияси археология институти олимлари билан Бегаликда уюштирилган текширишлар жараёнида ҳовли-

ма-ҳовли юриб, изланди, зарур ашёвий далиллар топди. Натижада Андижоннинг энг қадимий ўрни — шахарнинг арк ичи ва атроф-деворлари аниқланди.

«Бобурнома»да Андижоннинг тўққиз ариғи ҳақида қизиқарли фикрлар айтилди. Лекин нима учундир фақат Ҳакан ариғининг номи келтирилди. Муаррих Сайфиддин Жалилов «Бобурнома»да кўрсатилмай қолган саккиз ариқнинг номлари ва жойларини аниқлашга мушарраф бўлди. Мана ўша ариқлар: Бурхоншайх, Ҳўтан, Жўйи бозор, Бўғро, Далварзин, Окработ, Тўқмоқ ва Боботаваккал. Рисолада бундай янгиликлар сөрөб.

Маъсум китоб бир қатор муътабар қўлёзма манбалар, чунончи, Абдуразақ Самарқандийнинг «Матлаб-саъдий ва мажмаи баҳарайн» («Икки бахтли юлдузининг чиқши ва икки уммонининг қўшилиши»), Мирзо Ҳайдарнинг «Тарихи Рашидий», Ҳамидуллох Қазвинийнинг «Назхатул-қулуб» ҳақида Бобурнинг шоҳ асари «Бобурнома» асосида ёзилганлигини таъкидлаш мақсадига мувофиқдир. Агар муаллиф шоир ва тарихнавис Ибратнинг «Фаргона тарихи» номили асаридеги Андижон тарихига доир фикрлардан фойдаланганда, китобнинг мазмуни янада бойиган бўларди.

Китоб муаллифининг қуйидаги фикри қизиқарли, лекин мунозаралидир: «Қадимдан ҳар бир давлат бошлиғининг иккита асосий ҳоқимлик вазифаси бўлган: бири — ҳарбий вазифа (яъни, ўзгаларни талаш), иккинчиси — молиявий вазифа (яъни, ўз халқини талаш). Шарқ мамлакатларида эса давлат раҳбарининг учинчи вазифаси ҳам шаклланди, бу — ижтимоий (жамиyat) ишларни ташкил қилишдир. Муаллими соний — Абу Наср Фаробийнинг «Арофу ахли Мадинатул-фозила» («Фозиллар шахри аҳолисининг фикрлари») асаридеги илгор, адолатли шахар ҳоқимининг вазифатлари нуқтан назаридан қаралса, ҳожи Сайфиддин Жалилнинг юқоридеги фикри ғалатироқ кўринади (Аммо, ҳақиқатдан кўп ҳам йироқ эмас, албатта).

Сайфиддин Жалилнинг китобини Фаргона водийсининг хушманзара шахри Андижон ўтмишини ва унинг улугъ фарзанди Бобур тарихини мураккаблиги билан ўрганиш соҳасидеги изланиш ва тадқиқотлар дебоҳаси деб айтгимиз келади. Ҳожи Сайфиддин Жалил кейинги вақтларда барча туркий халқларнинг умумий тарихини ёзиш муаммосини кўтариб қийбатганлиги ҳам таъхтинга лойиқдир.

Маҳкам МАҲМУД,
адиб, илмийшунос,
Зокиржон ҚУТИБОЕВ,
тарих фанлари номзоди,
доцент

• Янги китоб шарҳи

«НЕ ЕРДА БЎЛСАНГ,
ЭЙ ГУЛ...»

Рисола муаллифининг маҳорати шунда кўринадики, Бобурнинг беҳаловат ёшлиги, гоъта шиддатли жангу-жадалларнинг илмий таҳлили бир томондан, Андижоннинг қадим ўтмишига оид тарихий лавҳалар иккинчи томондан уйғунлаштириб берилган.

«Умёршоҳ даврида Андижон, «Бобур ватани — Андижон», «Беҳаловат ёшлик», «Бобурнинг Андижондан кетиши» деб аталган тарихий ҳикояларида ўзаро узвийлик, яхлитлик маъжуд. Уларда Бобурушунослик олдиде турган бир қатор муаммоли масалалар ҳақида атрофличе фикр юритилади... Муаллиф Калкутта дорилфуинуни профессорлари Синх ва Банержи асарига, Жайпур вилоятда машҳур «Жалолхон» достонига, Гулбаданбегим китобига муносабат билдиради.

Маълумки, бундан 20 йилча муқаддам жумҳуриятимиз матбуотида Бобурнинг Андижонда таваллуд топганига шубҳа билдирилиб, мақолалар эълон қилинганди. Шу муносабат билан бу масалга асосли равишда ойдинлик киритиш зарурати туғилди. Китоб муаллифи узоқ изланишлардан сўнг, бу масалга аниқлик киритишга муваффақ бўлди. Яъни Бобур катта онаси Эсон Давлатбегимнинг Андижондаги Қўштеғирмон мавзесидеги чор боғида ҳижрий 888-йил, муҳаррам ойининг 6-куниде (милодий 1483 йил, 14 февраль) туғилганлиги рисолада асослаб берилган.

жонни ташлаб кетишга мажбур бўлади. Шу муносабат билан китоб муаллифининг мана бу сатрларига эътибор берайлик: «У 12 ғишда Андижон тахтига ўтирган бўлса, бирор йил, ақалии бир ой осуда ҳаёт кеңира олмади — ҳаловат билмади, рўшнолик кўрмади. Сотқин феодал беқлар, урушқоқ амаквивачалар, тахт талашиб доимо урушларда юрган мўғул хонлари, яъни Бобур тоғалари, талон-тарожиликлар оқибатида ғариблашиб қолган Фаргона ўлкаси — буларнинг барчаси қўшилиб, Бобурнинг подшоҳлик икболини бошқа томонлардан қидириб, ота мулкини ташлаб чиқиб кетишига сабаб бўлади».

Лекин Бобур ҳаётининг сўнгги давларига қадар ўз она шахри — Андижонни кўмседи. Ҳақиқатан ҳам унинг фахрланса арзийдиган шахри бор эди. Аммо бу шахар тақдирини 500 йил аввал ҳам Тошкент билан боғлиқ эди.

Бобур ҳали 2 ёшарлигида, 1485 йили Тошкент хони Юнусхон фалажлик дәрдига чалиниб қолади. Шу йиллар ичинде Умаршайх, Тошкент хони Юнусхоннинг катта ўғли Султон Маҳмудхон (яъни қайноғаси) ардаида Самарқандга (ўз акаси Султон Аҳмадга қарши) ҳужум бошлайди. Аммо қўшинлар Шохруҳияда тўқнашганларида Хожа Асрор востачилигида дарҳол қонли урушнинг олди олинади. Султон Аҳмад, Умаршайх, Султон Маҳмуд Хожа Ахрор

Табассумга нўғрилган дунё...

ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

Ер юзидеги ҳайдовчилар орасида араблар энг учар бўлиб чиқшиди. Саудия Арабистонлик тадқиқотчилар ўтказган кузатишлар натижаси шундай хулоса чиқаришга асос бўла олади. Улар Яқин Шарқ, Европа ва Америка мамлакатларидаги машина ҳайдовчилари хатти-ҳаракатини кузатиб чиқишга, ўз ҳаётларининг бот-бот қонда бузишга амин бўлишди.

Тадқиқот учун ҳайдовчилар қайси ҳолатларда йўл кўрсаткичларига рноя қилишмаслиги маъба қилиб

олинди. Тўпланган яқунлар шунй кўрсаткич, ЭрРияд, Қоҳира, Эл-Қувайт, Абу-Даби ва Касабланка шаҳарларида ўтган йилнинг кейинги беш ойида қайд қилинган қонда бузишларнинг 44 мингтаси юқоридеги ҳолатларни ташкил этар экан. Иккинчи ўринда Вашингтон (41 мингта), кейин Рим (38 мингта) ва ниҳоят Мадрид (39 мингта) туради. Шундай қилиб, Яқин Шарқ мамлакатларининг ҳайдовчилари йўл қондаларига рноя қилишмайди, деган фикр илмий асосланди.

Уни фақат ойнан жаҳон ва саҳна орқали танир, ўзига яраша мухлислари борлигини ҳам билар эдим. Аммо унинг ҳаёт деб аташми улкан саҳнада тугган ўрни, қувонч ва ташвишлари, дарду армонлари мени кўпроқ қизиқтирарди. Дилбар Абдулазимова би-

лан Йўлдош Охунбобоев номли ёш томошабинлар театрида ўрашдим. Қаршимдаги хушрўй аёлнинг кўзлари «Менда нима саволингиз бор?», дея самимий суҳбатга қорлаётгандек туюларди.

МАЪЛУМОТЛАР

ОГОҲ ЭТАДИ

Одамзод учун яна бир хавф — камбағаллик тажовуз қила бошлади. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг инсон камолоти тўғрисидаги 250 саҳифали ҳисоботида бу хусусда батафсил фикр юритилган.

Ер юзи мамлакатлари ўртасида аҳолининг турмуш кечириши жиҳатида Бельгия 16-ўринни эгаллар экан. Бу рўйхатдан Япония, Канада, Норвегия, Швейцария, Швеция, АҚШ, Франция, Нидерландия, Буюк Британия, Исландия, Германия, Дания, Финляндия, Австрия, Исроил давлатлари жой олишган. БМТ мутахассислари ривожланиш дастури асосида тадқиқот ўтказишар экан, асосан уч омиладан эътиборин қаратдилар: жон бошига олинмаган даромад, аҳолининг неча йил умр кўриши ва унинг саводхонлик даражаси. Юқорида бу кузатишнинг алғорлари санаб ўтилди. Рўйхатнинг охирида — 173-ўринда Гвинея турар экан.

Мазкур қисқашда 16-ўринни эгаллаш фахри албатта. Аммо белгияликлар ўз ҳаётлари янада фаровон эканлигини исботлашга тайёрдилар. Мамлакат олимларининг фикрича, кузатишдаги эркаклар ва аёлларнинг тенг ҳуқуқлиги масаласи олиб қаралмаган бўлса, унда 16-ўриндан, 12-ўринга силиниш ҳеч гап эмас. Агар даромадлар борасида фикр юритилса, унда Бельгия АҚШ ва Францияни ҳам орқада қолдириб, 7-ўринни эгаллаши мумкин.

Яна ҳисоботнинг Бельгия хусусидаги хулосаларига мурожаат қилайлик. 2000 йилга бориб мамлакат аҳолисининг 98 фоизи шаҳарда яшайди. Ҳар йили 100 минг аҳолининг 20 нафарини йўл ҳалокатида ҳалок бўлади. Ҳар бир квадрат километрга 20 тонна захарли модда сақланади. Ишсизлар 7,7 фоизни, ниқоҳан бекор қилиш 31 фоизни ташкил қилади. Илмий ечимлар учун миллий даромадининг 1,7 фоизи сарфланади. Бу кўрсаткич Швецияда 2,8 фоизни, Исроилда 3,1 фоиздир. Еки бўлмаса 100 минг кишидан 27 нафарини раққа чалмади (АҚШда бу кўрсаткич 426 нафардир). Бельгиядаги ўртача умр кўриш 75 ёшдир.

Мазкур ҳисоботдан тадқиқотчилар чиқарган хулоса шу бўлдики, кун сайин инсониятнинг очлик балоси ўз домига тортмоқда.

(«Рабочая трибуна» дан.)

ни кўриши билан «Ана, ялмоғиз кетяпти!» деб қичқирашади. Ёнимдаги дубоналарим олдида қандай аҳволга тушишимни тасаввур қилинг. Умуман олганда ўзимни жуда машҳур санъаткор деб ҳисобламайман.

— Ойлангиз қаҳида ҳам гапириб берсангиз. Фарзандларингизнинг қисб-қисбига муносабати қандай? — Бир ўғил ва бир қизнинг онасиман. Нилуфар 11-синф. Улуғбек 8-синф ўқувчиси. Фарзандларим қасбимни ҳурмат қилишади. Лекин икковида ҳам санъаткор бўлиш истаги йўқ. Ҳар бир инсоннинг ҳаётида суяниб яшайдиган киши бўлиши керак. Турмуш ўртоғим менинг шундай таянчимдир.

— Сиз учун онла муҳимми, театри?

— Биринчидан, мен аёл кишиман. Оилавий юмушлар, фарзанд тарбияси билан шуғулланиш оналик бурчим. Лекин мен учун муҳими — театр. Умрнинг ажралмас бўлаги ҳисобланган театрсиз ҳаётимни асло тасаввур қила олмайман.

— Ҳар бир инсон ҳаётида орау-умид билан яшайди...

— Фарзандларим бахтиёр турмуш кечирсалар, гийм-русса кўрмасалар бўлгани. Яна, онам қиёфасига мованд бир образ яратга олсам, дилимдаги боримни шу ролга бахш этсам дейман.

Яқинда Туркиянинг «Африташ» фирмаси томонидан суратта олинаётган «Яна бир бор ҳалокат» фильмида озарбайжон аёли тим-солини яратдим. Фильм бир неча ой давомида Тошкент вилоятидаги «Сўқоқ» кишлоғида суратта олинди. Насиб этса яқин кунларда томошабинлар эътиборига ҳавола этилади. Бу менинг яна бир орзумнинг рўёбга чиқиши бўлди.

Дилбар она билан узоқ суҳбатлашдик. Унинг бир нуқтага тинилганча маънос оҳангда сўзлашганим, ҳар бир сўзини минг ўйлаб гапирганим, саволларимга дадил жавоб беришини, қайсибир жиҳатлари мен тасаввур қилган суҳбатдошдан фарқ қиларди. Бу аёл ўзи яратган кўплаб образлар, жумладан, «Гапирош»даги Инонига, «Турт эгизак»даги эртакчи кампир, «Сен нима учун яшайсан?», «Сен нима учун яшайсан?» пьесасидаги Шарқия, «Қайтар дунё»даги Малика, «Қўнғироқли ёлғончи»даги Улоқча, «Қизил шапкача»даги Тулқига ҳаётда сира-сира ўхшамасди.

Суҳбатдош Фаррух ҲОШИМОВ СУРАТДА: Д. Абдулазимова «Қорақум фожияси»даги Жамол ролида.

лар билан бир саҳнада ўйнаш мен учун ҳам синов, ҳам сабоқ бўлди.

«Еш гвардия»да илк мартаба Макаёновнинг «Трибунал» спектаклидаги Зина образини ижро этдим. Театр жамоасининг иноқлиги туфайлими, йирик санъаткорлар билан бир саҳнада ўйнаётганим учунми, мен тезда ўзимни кўлга олиб, имкони борича ахшироқ ўйнашга ҳаракат қилдим. Кўпинча парда ёпилгач, режиссёримиз ва саҳнадошларим мени табриқлаб, оқ йўл тилашарди. Бир қатор спектаклларда таниқли актриса Малика Иброҳимовага дублёрилик қилардим. Бу ҳам менга катта далда ва иштиёқ бахш этди.

қаҳрамонлар ихтиёрига топширмасангиз, сизни мухлислар қабул қилишмайди. Иккинчи томони шундаки, жамоанинг ҳар бир аъзоси, жумладан мен ҳам катталар учун спектаклларда ўйнашни истаймиз. Мана, Россиянинг бир қатор йирик шаҳарларида бўлгани каби, бизда ҳам ёш томошабинлар театрлари кечки спектакллар қўйишига яхши бўлар эди! Бизнинг бу мушуқлигимизни енгил қилиб турган ягона имконият — ойнан жаҳон.

— Бугунги кундаги қўйлаётган спектаклларнинг бадини савияси қаҳида қандай фикрда?

— Менимча, спектаклларнинг савияси ёмон эмас. Театрларимизда яхши асарлар қўйилмоқда. Ўзбек

• Сиз ёқтирган санъаткорлар

УМРНИНГ БИР БЎЛАГИ

— Сизни томошабинлар ойнан жаҳон орқали намойиш этилган бир қатор спектакллар орқали ҳам яхши танишди. Айтинг-чи, ёш томошабинлар театрида ишлашингиз икковий имкониятларингизни чегаралаб қўймайдими?

— Тушундим. Болалар учун ёзилган саҳна асарларида актёрлар бор маҳоратини ишга сола олмайди. Фақат катта асарлардагина санъаткор маҳорати бутун бўй-баста билан намойиш бўлади демоқчисизда...

Бу масаланинг икки томони бор. Аввало, ёш томошабинларни, аниқроғи болаларни алдаб бўлмайди. Тони ўзингиз образга кириб, уни ҳис қила олмас экансиз, ҳаракатларингиз сохталлиги билиниб қолади. Хоҳ тулки образи, хоҳ қуёнча образи, хоҳ ялмоғизми, барибир ўзингизни

драматурглар билан бир қаторда қардош ва хориний муаллифларнинг асарларини репертуарлардан мустаҳкам ўрни олган.

Саҳна юзини кўраётган асарларнинг бадини савияси хусусида сўз кетганда бир фикр ҳаёлимдан ўтади. Негадир кейинги йилларда драматик асарларга қизиқиш суяйиб кетди. Балки бунинг боиси қўйлаётган асарлар савиясининг пастигидандир?... Балки бозор иқтисодийёти билан боғлиқ муаммолар бунга сабаб бўлаётгандир?..

— Мухлисларингиз Сизни кўча-кўйда таниб қолмаса қандай ҳолга тушасиз?

— Мухлисларнинг таниб қолиши айрим ҳолларда нуқулалликлар тугдиради. Масалан, кўчада кетаётганимда ёш болалар ме-

— Болалигим илиқ ёш ёшомлари, шафақнинг қизгалдоқдек қизариб ботиши, қишлоғимизнинг сода ва бағри кенг одамлари-ю, уларнинг меҳр тула кўзлари, онамининг нафис қўллари-ю, дилбар ва маънос қўшиқлари қиёфасида кўз олдидан намойиш бўлади. — деб сўз бошлади Дилбар она. — Мен Тошкент вилоятининг «Қизил Ҳабестон» колхозида туғилиб ўсганман. Табиатнинг гўзал манзараси сабаб бўлганими, доимо табиатниқна интилиб яшайми. Онам миллий анъаналаримиз, урф-одатларимиз, қўшиқ ва ўғалларимизни яхши билар эди. Санъатга қизиқишим ҳам у кишидан юққан. Шу боис волидамни доимо билиничи устозим сифатида қалбимда эъзозлайман. Мактабдаги рақс ва қўшиқ тўғаракларига муттасил қатнашар эдим. Бир неча кўрник-танловларнинг ғолиби ҳам бўлганман. Ўша пайтда тақдирим театр билан боғланишини ким ҳам ўйлабди, дейсиз. Мунис онажоним: «Ҳаётингда қандай касб танламагин, доимо қўшиқ ва куй ҳамроҳинг бўлсин» дея тилак билдирардилар...

Ўрта мактабни тугатгач, шифокор бўлишни орау қилардим. Лекин тақдир тақдоси билан Маннон Уйғур номли театр ва расоомий институтининг актёрлик факультетига ўқишга кирдим. Талабалик йиллари инсонни шахад сифатида шакллантирадиган дарс қанлигини андиқлида яхши тушуяйман. Олийғоҳдаги биринчи устозим — Раҳим ака Сайфутдиновдан бир умр миннатдорман. Бугунги кунда нимага эришган бўлсам, шу кишининг савий-ҳаракатлари туфайлидир.

— Театрнинг ўз олами, ташвиш ва қувончлари бўлади. Бошловчи санъаткор сифатида дастлабки ролларини ижро этган пайтигингиз қандай эслайсиз?

— Институтда ўқиб юрган чоғимда «Платон қичқирин»даги Она ва «Тенгдошлар» пьесасидаги Наташа образларини ижро этгандим. Албатта, илк бор саҳнага кўтарилган ҳар қандай санъаткор ҳам жуда ҳаяжонланади. Диплом пьесасида Нозим Ҳикматнинг «Ҳонисор» асарини тайёрлаганми. Ундаги Она образини ижро этаётганимизда, айниқса, қаттиқ ҳаяжонланганман. Кейинчалик бу менинг энг биринчи йирик ва қадрли ролларимдан бири бўлиб қолди.

Талабалик йилларида ижро этилган роллардаги ҳиссиётларнинг ўзига хослиги шундаки, саҳнадошларининг барчаси сизни яхши биладиган, талашиб-тортишиб катта санъат томон қадам ташлашаётган тенгдошлар бўлади. Рол ижро этаётганингизда ҳам қандайдир эркинлик, ёшликка хос жўшқинлик, қувонч ва сурур вужудингизни тарқ этмайди.

Институтни тугатгач, йўланма билан «Еш гвардия» театрига ишга юборишди. Мен учун катта мактаб бўлган бу даргоҳдан миннатдорман. Кўп йиллар давомида ўзимга устоз санаб келган актёр-

ушай мумкин бўлган автоматик мослама яратилди. Сўзлашув бошланган дастлабки дақиқаданоқ унинг таб-

лосида тақсим ҳисобдондаги каби рақамлар пайдо бўла бошлади.

Гайлашиб бўлиниган захоти экрандаги рақамлар тўхтаб, суҳбат учун умумий

ҳақ кўрсатилади.

Шунингдек, суҳбат бошланган ва тугаган вақт ҳамда икковийнинг телефон рақами қайд этилади.

А. АЛИЕВ тайёрлади

АВТОМАТИК МОСЛАМА

Японияда шаҳарлараро телефон суҳбатининг ҳақини ҳисоблайдиган ва ҳар қандай телефон қурилмасига

«ДЕХҚОНЧА»

АСКИЯ

Аския айтишда умрида бировдан енгилмаган Саид Аҳмад аканинг бир марта «мот» бўлганини кўрганман.

Қашқадарёлик қадрдонимиз Жуманазар бир гуруҳ шоир ва адибларни Янқабогга олиб борди. Турнатентак сойда чўмилидиган бўлди. Тоғ суви ҳаддан зиёд совуқ эди.

— Сиз чўмилмайсизми, оқсоқол? — деб сўради Жуманазар Саид Аҳмад акадан.

— Опагинанг айлансин, мен бекордан-бекорга чўмилмайман.

— Мезбонлардан бири — деҳқонтабиат йигит сўради:

— Неча ёшга чиқдингиз, оқсоқол?

— Етмишга, — деди Саид Аҳмад ака.

— Бояги йигит мийгида илжайди.

— Бугёнга чўмилидиган жойингиз ҳам қолмабди-да. Узи Чўмилдингиз нимаю, чўмилмадингиз нимаю?

ЭНГ КАТТА

РЕЖА

Фарғонанинг Гафур Гулом номидаги кўлхозда катта учрашув бўлди. Залга одам сигмай кетган. Биринчи қаторда чол-кампишлар, нариёғи ёшлар... Негадир асосан аёллар йиғилган. Ҳаммасининг эглида товланиб турган атлас кўйлак...

Саид Аҳмад ака минбарга чиқиб билан раисга ёпишиб кетди:

— Нима бало, раис бува, кўлхозингиздаги хотинлар нуқул қиз туғадими? Аъзоларингизни тузукроқ боқсангиз бўлмайдими? Ҳаммаёқ қарсабозлик бўлиб кетди. Оқсоқолга таллай саволлар тушган экан. Биринчи саволини ўқиди:

— «Келгуси режаларингиз қандай?» — Узоқ ўйланиб қолди-да, салмоқлаб жавоб кўлди: — Келгуси режа... Шу... ўйлансамми-

Афғонистон ХУРЖУНИ

Утқир ҲОШИМОВ

КИЧИК ШУМЛИКЛАР

кин, деб турибман-да. — Шундай деб биринчи қаторда чолнинг ёнида Утирган кампирга қаради. — Ҳа, сиз нега дона рўмонлигини у ёққа ташлаб, бу ёққа ташлаб, ўзингизга оро берясан! Мен уйлансам... (уч-тўртта энг юлдуз рақсасаларнинг номини санади) шулардан биттасига уйланаман. Ҳозирча қайси бирини танлашни билмай турибман!

Қаҳқаҳа кўтарилди. Бояги кампирнинг ёнида Утирган чол кемшик тишларини кўрсатиб, мазза қилиб кулди.

«ПУЛИМ БЎЛСА— БУЮРМАСИНИ»

Саид Аҳмад акада пул кўп. Шунинг учун сафарга чиқсак, оқсоқолдан қарз сўрашни яхши кўрамыз. Берган пули вақтида қайтавермаганидан кейин устоз юрак, олдириб қўйган.

Қўнғога борган эдик. Кечқурун меҳмонхонада ётиш олдидан оқсоқолдан илтимос қилдим: — Иложи бўлса менга

беш-олти юз сўм қарз бериб турсангиз. Чекароқ магазинларда дуруст нарса топилса, болаларга олиб кетардим.

— Эллик сўмдан ортиқ пулим бўлса буюрмасини! — деди Саид Аҳмад ака ишонч билан.

— Намида беш минг билан келганим билардим. — Шу гапингиз гап-а? — дедим. — Эшитдингиз-а, Йўлдошали ана, оқсоқолнинг эллик сўмдан ортиқ пули буюрмайди.

Йўлдошали ака шу гапга гувоҳ бўлданган бўлди. Эндигина ечиниб ётган Саид Аҳмад ака ўрнидан туриб шимини қайтадан кийиб бошлади. «Ҳа» десак, «негадир этим увишиб турибди», деб баҳона қилди.

Эртасига китобхонлар билан учрашув бўлди. Энди шу воқеани ҳикоя қила бошлаган эдим, оқсоқол ўрнидан туриб кетди.

— Шомма, сен эплаб айттолмайсан, — деди. — Яхши-си, ўзим гапириб бераман. Бу ярамашлар сафарга чиқса пул олиб юрмайди. Дони мендан сўрайди. Нима, мен етимхонанинг директоримани? Кеча бергим келмади. Билмасдан

онт ичиб қўйибман. Бу шум кечаси чўнтагимни қоқлаб қўйишдан ҳам тоймайди. Шунинг учун шимини кийиб, пулли чўнтагимга қўлимни тиқиб, ўша ёнбошимни ерга босиб ётдим. Эрталаб туриб бир акса урган эдим, оғзимдан жиринг этиб, битта сўлқовой отилиб тушди. Ҳар ахтирмолга қарши бир сўмлик танга пулни оғзимга солиб ётган эканман. Эсимдан чиқиб кетибди. Яхшиям акса урганним, худо кўрсатмасин, ҳичиқоч тутса борми, лиқ этиб ичгимга кетиб қоларди. Ана унда кўрардинг томошани!

«ҚУЛОҚ ҚОФИЯ»

Туроб Тўла билан Қашқадарёда юрган эдик. Устоз шоиримизнинг «Хўп ажойиб юртимиз бор...» деб бошланадиган дилбар кўшиғи бор. «Ярми асал, ярми бол...», «Ярми ҳайрон, ярми лол» деган чиройли сатрларни биласиз... Туроб ака ҳар бир учрашувда шу шеърини ўқиганида китобхонлар олқишлашарди. Учрашувлардан бирда оқсоқол яна ўша шеърини ўқиганидан кейин менга навбат тегди. — Туроб ака, шу шеърингизга бир байт қўшсам майлими? — деган эдим. Устоз қувониб кетди. — Албатта-да, бажонидил, — деди.

Мен ўзим қўшган «байт»ни ўқидим:

Богимизда бир дарахт бор, ярми жийда, ярми тол. Шаҳримизда бир одам бор, ярми кампир, ярми чол...

БОЛАНИНГ ТИЛИ ШИРИН

ҚУЙЛАРНИНГ БОБОСИ

Телевизор томоша қилиб ўтириб, бирдан эчкини кўриб қолган уч ёшли Жасурбек шовиб деди:

— Ана, ана, қўйларнинг бобоси...

ИҶКОЛИБ ҚОЛДИМ

Қўчадан ҳиққиллаб йнглаб кириб келган уч ёшли Жасурбекдан онаси сўради:

— Нима бўлди, кўзинчоғим, нега йнглайсан?

— Болалар билан яширинмачоқ ўйнаётгандик...

— Ҳўш, ҳўш!

— Мени гапим келганда ўзим йўқолиб қолдим.

УИНАМОҚЧИЙДИМ

Деразадан ёнгириги кузатиб зериққан уч ёшли Жасурбек онасидан сўради:

— Ойи, осмон қачон сув сениб бўлади-а, кўчага чиқиб ўйнамоқчийдим.

МЕН БОРМАН

Икки ёшли Жасурбек қўлидаги янги ойначани онасига узатаркан, қиқирлаб кулиб деди:

— Қаранг, ойи, қаранг, ичда мен борман.

ХАНДАЛАР

— Доктор, сизга ташнак билдиришга рухсат этинг!

— Кечирасиз, сизни даволамаганман...

— Тўғри, Сиз тоғамни даволагансиз, камина эса унинг меросхўри...

Ҳайдовчилар мактаби устаси ҳаваскорга деди:

— Бунақаси ҳеч бўлмаган. Қўзни чирт юмиб, юк машинасини қувиб ўтдин-

гиз-а. Офарин сизга!

Қишлоқдан туман марказига таксиди келган кампир ҳайдовчидан сўради:

— Қанча тўлай, болам?

— Уч юз сўм.

— Ҳай-ҳай! Менда бунча ақча йўқ. Садаган кетай, мени яна ўша жойимга обориб қўй! Бир амаллаб автобусда етиб оларман.

Сиз қандай изоҳлайсиз?

МУАССИС: Ўзбекистон Республикаси Алоқа Вазирлиги

Бош муҳаррир: Шодмон ОТАБЕК
ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Шухрат ЖАББОР
Анатолий КУДИНОВ
Мирпўлат МИРЗО
Тоҳир РАҲИМОВ
Ислом УСМОНОВ
(бош муҳаррир ўринбосари)
Ёқубжон ХУЖАМБЕРДИЕВ
Бобохон ШАРИПОВ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ: Бўриной АҲМЕДОВ
Воҳид АЪЗАМОВ
Билол АМИНОВ
Шоҳруҳ АҚБАРОВ
Саидмахмуд АҚБАРОВ
Меҳмонқул ИСЛОМҚУЛОВ
Жамол КАМОЛ
Тўлқин ЛУТФУЛЛАЕВ
Сафар ОСТОНОВ
Ёқуббек ЯКВАЛХУЖАЕВ
Нурали ҚОБУЛ

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, Тошкент-35, А. Толстой кўчаси, 1.

ТЕЛЕФОННИМИЗ: 32-36-42, 32-35-29, 44-29-09.

ИНДЕКС: 64600
ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Мухарририятга келган кўл ёзмалар (2 ораликда, 5 бетдан ошмаслиги лозим) ва суратлар муаллифларга қайтарилмайди. Мақолалардаги фикр-мулоҳазалар, келтирилган факт ва рақамлар масъулияти муаллифлар анимасидадир.

Рўйхатга олинш № 000144

Буюртма № Г—306.

27880 нусхада чоп этилди.

Офсет усулида босилди. Формат А-3, ҳажми 2 босма табоқ.

Ўзбекистон Республикаси Президенти маҳкамасининг Ишлар Бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

1 2 3 4 5 6

«ГАЗЕТХОН»

— Собиримнинг қўлидан Газет тушмас эрта-кеч. Баъзилардек вақтини Бекорга ўтказмас ҳеч. Ойхола набирасини Мақтар экан тинмасдан, — Гапингиз рост, бувижон, — Деб кулиб қўяр Ҳасан. У билади дўстида Борлигин қандай одат — Қўрсатувлар тартибин Уқир Собирвой фақат. Абдураҳмон АҚБАР